
Hvad vil lovforslaget om frit valg af hjælpemidler og boligindretning betyde for kommunernes administration og selvstyre?

VAKKS-undersøgelse af lovforslag om frit valg af hjælpemidler og boligindretning

Januar 2010

KREVI.

VAKKS- rapport omhandlende lovforslag om frit valg af hjælpemidler og boligindretning.

VAKKS står for **V**urdering af **A**dmministrative **K**onsekvenser for **K**ommunerne ved ny **S**tatslig regulering.

Rapporten er udarbejdet for regeringen af projektleder Thomas Nyholm Post og projektdeltager Morten Eriksen.

KREVI takker følgende for velvilligt at have stillet sig til rådighed for interview:

- Indenrigs- og socialministeriet
- KL
- Viborg Kommune
- Aabenraa Kommune
- Hedensted Kommune
- Vejen Kommune
- Rebild Kommune
- Langeland Kommune

KREVI, januar 2010
Torben Buse
Direktør

KREVI.

Olof Palmes Allé 19
8200 Århus N
www.krevi.dk
post@krevi.dk

T: 7226 9970

ISBN 978-87-92258-49-6 (elektronisk version)

Grafisk design: Designit

INDHOLDSFORTEGNELSE

1 SAMMENFATNING	4
2 INDLEDNING	6
3 VAKKS-METODEN	7
3.1 FORMÅL MED VAKKS.....	7
3.2 CENTRALE METODISKE BEGREBER I EN VAKKS-UNDERSØGELSE	7
3.3 FASERNE I EN VAKKS-UNDERSØGELSE	10
4 LOVFORSLAGETS INDHOLD	13
4.1 LOVENS BAGGRUND	13
4.2 PRÆSENTATION AF LOVFORSLAGET	14
4.3 HVILKE DELE AF LOVEN ER MED I VAKKS-UNDERSØGELSEN?	14
5 KONKRET UNDERSØGELSESDSIGN	15
5.1 UDVÆLGELSE AF KOMMUNER	15
5.2 AFVIKLING AF KOMMUNEINTERVIEWS.....	15
5.3 SÆRLIGE PROBLEMSTILLINGER VED DENNE UNDERSØGELSE	15
6 FORVENTEDE ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER	16
6.1 ADMINISTRATIVE OMSTILLINGSKONSEKVENSER.....	16
6.2 ADMINISTRATIVE DRIFTSKONSEKVENSER.....	17
7 FORVENTEDE SELVSTYREMÆSSIGE KONSEKVENSER	18
8 FORSLAG TIL REGELFORENKLING	20
9 REFERENCER	22
10 BILAGSOVERSIGT	23
10.1 BILAG 1 – SEGMENTERINGSOVERSIGT	23
10.2 BILAG 2 – INTERVIEWGUIDE OG AKTIVITETSOVERSIGT.....	25

1 SAMMENFATNING

Formålet med denne VAKKS-undersøgelse er at undersøge, hvilke administrative og selvstyremæssige konsekvenser der kan forventes i kommunerne ved implementering af lovforslaget om frit valg af hjælpemidler og boligindretning. Undersøgelsen beskriver endvidere forslag til regelforenklinger.

Lovforslagets indhold

Lovforslaget omhandler frit valg af hjælpemidler og boligindretning og er en del af regeringens udmøntning af kvalitetsreformen. Forslaget giver adgang til frit valg af hjælpemidler og frit valg af boligindretning.

Regeringen ønsker med lovforslaget at forbedre vilkårene for borgere med nedsat funktionsevne gennem øgede og bedre valgmuligheder for den enkelte. Forslaget ændrer ikke ved kommunalbestyrelsens ansvar for at træde til med handicapkompenserende hjælp til borgere med funktionsnedsættelser.

Særlige forhold ved undersøgelsen

En enkelt af de seks kommuner i undersøgelsen havde væsentlig større tidsestimater, hvad angår driftskonsekvenser end de øvrige. Derfor har KREVI lavet en konsekvensberegning og lavet et yderligere landstal, på baggrund til de øvrige fem kommuner på driftskonsekvenserne.

I den ene del af lovforslaget, nemlig frit valg af boligindretning, vurderer kommunerne, at lovforslaget blot beskriver den nuværende praksis, og derfor at forslaget ingen konsekvenser får for hverken omstilling eller drift i kommunerne.

Administrative konsekvenser

Af omstillingskonsekvenserne for frit valg af hjælpemidler, er det især udvikling af nye procedurer i forbindelse med lovforslaget og information til interessenter, der vejer tungt. Ud over at informere handicapråd og ældreråd ser kommunerne det nødvendigt grundigt at informere hjemmehjælpere og plejepersonale, da det ofte er dette personale, der oplever, at borgeren har behov for et hjælpemiddel og informere borgeren om mulighederne for hjælp.

43.500 timer er det, som kommunerne vurderer lovforslaget vil have i omstillingskonsekvenser i alt. Heraf udgør informationen til interessenter 21.000 timer, mens 11.500 timer forventes brugt på udarbejdelse af nye procedurer.

Som tidligere omtalt vurderer en enkelt af de seks kommuner i undersøgelsen væsentligt højere timeforbrug end de øvrige på driften af lovforslaget af frit valg af hjælpemidler, også når der tages højde for størrelsesforskellen. KREVI har derfor beregnet et yderligere landstal på baggrund af de øvrige fem kommuners estimater.

Det samlede landstal falder således fra 73.500 til 18.100 timer ved at undlade kommunen med meget høje estimater. Af de 18.100 timer vurderer kommunerne, at hovedparten, nemlig 11.500 timer bruges på øget arbejde med at vurdere hjælpemidler i forbindelse med udarbejdelse af bevillingsskrivelser.

Konsekvenser for det kommunale selvstyre

KREVI har ikke fundet, at lovforslaget har konsekvenser for det kommunale selvstyre.

Forslag til regelforenklning

KREVI har i interviewene med kommunerne fået mange input til uklarheder, de ønsker afklaret i lovtæksten eller i en efterfølgende vejledning. Egentlige regelforenklingsforslag har vi ikke identificeret, men mange forslag til afklaring.

Kommunerne peger på følgende forslag til at lette administrationen i deres hverdag:

- At kommunerne fra ministeriet får vejledningsmateriale, de kan anvende til at vejlede borgeren om det frie valg
- At der i loven bliver en præcisering af, hvad der er henholdsvis borgerens og kommunens ansvar, når borgeren benytter sig af det frie valg
- At det i loven bør præciseres, at hjælpemidler omfattet af det frie valg skal være HMI-mærkede og CE-godkendte for at forebygge valg af hjælpemidler af dårlig kvalitet
- At det i lovgivningen præciseres, hvilke botilbud der ikke er omfattet af det frie valg af hjælpemidler
- At det i lovgivningen tydeliggøres, hvilke hjælpemidler der er omfattet af Serviceloven og af Arbejds miljøloven
- At det i lovgivningen tydeliggøres, om det frie valg kun omfatter nye hjælpemidler
- At der udarbejdes et fælles IT-system, der kan skabe overblik over de forskellige typer af hjælpemidler og gøre det lettere for kommunerne at udregne prisdifferencen mellem det bevilgede hjælpemiddel og det valgte hjælpemiddel
- At det i lovgivningen præciseres, hvordan retten til kørselsgodtgørelse håndteres, når borgeren skal ud til leverandøren af hjælpemidlet
- At det i lovgivningen både ved det frie valg af hjælpemidler og boligindretning skabes klarhed over, hvordan kommunerne kan benytte sig af momsfratagelse i forbindelse med borgerens køb af hjælpemiddel hos leverandør, borgerens køb af materialer til boligindretning og borgerens køb af håndværker.

De nævnte punkter er uddybet i denne rapport kapitel 8.

2 INDLEDNING

Denne rapport sammenfatter VAKKS-undersøgelse af forslag til lov om frit valg af hjælpemidler og boligindretning.

Den version af lovforslaget, som har ligget til grund for VAKKS-undersøgelsen, er dateret den 02.11.09. Lovforslaget svarer til det lovforslag, der blev sendt i høring hos kommunerne den 16.11.09.

Opdragsgiver for VAKKS-undersøgelsen er Indenrigs- og socialministeriet i samarbejde med Finansministeriet. VAKKS-undersøgelsen er påbegyndt i uge 44 og afsluttet uge 49. Interviewene med kommunerne er gennemført i ugerne 45,46 og 47.

Undersøgelsen af lovforslaget om frit valg af hjælpemidler og boligindretning er gennemført, før lovforslaget blev fremsat i Folketinget for at kunne præge arbejdet med lovforslaget, inden lovforslaget vedtages.

3 VAKKS-METODEN

I dette kapitel beskrives VAKKS 7-metoden, som fra og med 2009 anvendes i de fleste VAKKS-undersøgelser. VAKKS-metoden er udviklet for Styregruppen for Tværoffentligt Samarbejde og er beskrevet i "VAKKS-manual 2009 – Manual til vurdering af administrative og selvstyremæssige konsekvenser for kommunerne ved ny statslig regulering" (KREVI, 2009).

3.1 Formål med VAKKS

En VAKKS-undersøgelse skal analysere en regelændring med det formål at belyse følgende tre dele:

- *De forventede administrative konsekvenser for kommunerne.* Undersøgelsen afdækker alene de forventede administrative ændringer og ikke de samlede ressourcemæssige konsekvenser for kommunerne som følge af den nye regelændring, ligesom de eventuelle langsigtede kvalitetsforbedringer som følge af regelændringen heller ikke afdækkes.
- *Konsekvenser for det kommunale selvstyre.* Undersøgelsen afdækker, om kommunernes frihedsgrader reduceres eller forøges som konsekvens af den nye regelændring.
- *Forslag til regelforenklinger og andre initiativer, der kan lette de administrative konsekvenser for kommunerne.* Undersøgelsen indsamler og analyserer kommunernes forslag til ændringer eller initiativer, der kan lette regelændringens administrative byrder og samtidig bevare regelændringens idé og indhold. Formålet med at gennemføre undersøgelsen før vedtagelse og implementering af regelændringen er at kvalificere udarbejdelsen af lovforslaget, så det lovansvarlige ministerium kan nå at anvende undersøgelsens resultater, inden lovforslaget fremsættes i Folketinget.

3.2 Centrale metodiske begreber i en VAKKS-undersøgelse

VAKKS-metoden benytter en række begreber, der medvirker til at afgrænse undersøgelsesfeltet i de konkrete undersøgelser. Det er centralt at have kendskab til begreberne, når man vurderer undersøgelsens resultater og drøfter deres eventuelle konsekvenser.

Omstillings- og driftskonsekvenser

I VAKKS-undersøgelser vurderes to typer af administrative konsekvenser:

- *Omstillingskonsekvenser* er de omkostninger, som kommunen vil opleve på kort sigt, og som den kun vil opleve én gang i forbindelse med implementeringen af den nye lovgivning. Omstillingsomkostningerne kan fordele sig over flere år. Driftsomkostninger i det første år til aktiviteter, som vil optræde i alle årene fremover, regnes ikke med i omstillingsomkostningerne. Omstillingen kan ikke være forbundet med administrative lettelser for kommunerne.
- *Driftskonsekvenserne* vedrører de administrative omkostninger eller lettelser, som har permanent, tilbagevendende karakter.

Administrative konsekvenser kan være både interne og eksterne. Interne omkostninger/lettelser opgøres som nettotidsforbrug i timer, mens eksterne omkostninger/lettelser opgøres i kroner, fx udgifter til konsulentbistand.

KREVI opgør kommunernes forventede tidsforbrug i effektive timer, dvs. nettotimer uden ferie og andet fravær.

Administrative aktiviteter

Administrative konsekvenser skal forstås som tilkomne eller bortfaldne administrative aktiviteter. Administrative aktiviteter defineres som de proceduremæssige, it-mæssige, personalemæssige og organisatoriske tilpasninger og aktiviteter, som det er nødvendige for kommunerne at foretage for at kunne efterleve reguleringen.

Administrative aktiviteter er afgrænset fra direkte borgerrettede aktiviteter, som indgår i kommunens ydelse af offentlig service.

I nogle tilfælde er det vanskeligt at afgrænse præcist, hvilke aktiviteter der skal regnes for administrative, og hvilke der skal regnes for direkte borgerrettede. Derfor foretages der altid en konkret vurdering af, hvad der skal med i undersøgelsen, og hvad der skal udelades. Afgrænsningen drøftes med og valideres af den lovansvarlige og den kommunale vidensperson i forundersøgelsesfasen.

Konsekvenser for det kommunale selvstyre

Konsekvenser for det kommunale selvstyre forstås som kommunernes muligheder for at prioritere og tilrettelægge den kommunale administration og service (s.8 i KREVI's VAKKS-manual). Selvstyremæssige konsekvenser kan fx være:

- *Krav til kommunernes politiske eller administrative organisering:* F.eks. oprettelse af særlige administrative enheder, forankring af indsatser i særlige udvalg.
- *Tilrettelæggelse af beslutningsprocesser:* F.eks. inddragelse af råd.
- *Krav om specifikke kompetencer:* F.eks. krav om særlig uddannelse af medarbejdere.
- *Budgetsystemets indretning:* F.eks. ændringer i bevillingsniveauet.
- *Skat-service forholdet:* F.eks. tildeling af bestemte rettigheder og valgmuligheder til borgerne.
- *Binding af arbejdsprocesser:* F.eks. procesregulering.

Regelforenklingsforslag

Et vigtigt formål med VAKKS-undersøgelserne er at afdække, analysere og formidle forslag, der kan reducere den undersøgte regelændrings administrative byrder og selvstyremæssige konsekvenser (s. 8 i KREVI's VAKKS-manual).

Regelforenklingsforslagene vedrører altså for det første kommunernes forslag til, hvor der mest effektivt kan sættes ind for at reducere de administrative omkostninger. Det kan dreje sig om både forslag til at ændre selve lovreguleringens tekst og bemærkningerne, og forslag til andre initiativer, der kan lette kommunernes administration (fx udarbejdelse af faste skabeloner, databaser o.l.). Vurderingen af forslagene baseres blandt andet på undersøgelses resultater, der viser den administrative belastning ved de forskellige dele af loven.

For det andet kan regelforenklingsforslagene vedrøre kommunernes forslag til, hvordan regelændringen kan udformes, så begrænsninger af det kommunale selvstyre mindskes.

Undersøgelsen tilrettelægges således, at alle kommuner får lejlighed til at kommentere alle regelforenklingsforslag for at undersøge, hvor bred opbakningen til forenklingens forslag er. Når det er muligt, udarbejder KREVI – sammen med kommunerne – et skøn over, hvilke ressourcemæssige konsekvenser de enkelte regelforenklingsforslag vil have.

Opskrivning til landstal

En VAKKS-undersøgelse består af interviews med seks ud af 98 kommuner. Undersøgelsens resultater i form af den administrative belastning eller besparelse ved den nye regelændring afrapporteres ved at opskrive resultaterne af dataindsamlingen i de seks kommuner til et samlet landsestimat.

Populationen for opskrivning af de administrative omstillingsomkostninger og driftskonsekvenser er som udgangspunkt landets 98 kommuner. Landsestimatet udregnes som hovedregel ved at gange det gennemsnitlige tidsforbrug for kommunerne med antal kommuner. I nogle tilfælde vil det være muligt at opskrive ved hjælp af mere detaljerede populationer end antallet af kommuner, fx antallet af sager, skoler eller medarbejdere.

Det bør pointeres, at VAKKS-undersøgelsen ikke er en statistisk metode, men en case-baseret metode, der ved hjælp af kvalitative og kvantitative teknikker genererer overordnede estimater for lovregulerings administrative konsekvenser i kommunerne.

Trods datavalidering er landsestimatet forbundet med usikkerhed, da de enkelte kommuners tidsestimater ikke er eksakte tal men estimater for fremtidigt tidsforbrug, og da det ikke kan endelig dokumenteres, at de udvalgte kommuner er normalt effektive, sådan som det er forudsat i opskrivningen. I det følgende uddybes begreberne datavalidering og normalt effektiv kommune.

Segmentering

Segmentering vil sige, at landets kommuner før udvælgelsen opdeles i segmenter på baggrund af indbyggertal eller andre karakteristika, som antages at have betydning for omfanget af kommunernes administrative arbejde som følge af lovreguleringen. Segmenteringskriterierne drøftes med den lovensvarlige og den kommunale vidensperson. Der kan være flere forskellige relevante segmenteringskriterier, men det er det kriterium, der forventes at have størst betydning, der skal anvendes. Det skal dog bemærkes, at det ikke altid er muligt at finde segmenteringsdata for relevante kriterier.

Indbyggertal er et meget brugt segmenteringskriterium i VAKKS-undersøgelser, både pga. datas tilgængelighed og betydningen af kommunens størrelse for den administrative kapacitet. Når indbyggertal anvendes, inddeles kommunerne som udgangspunkt i seks lige store grupper efter indbyggertal. Der vælges en kommune i hvert segment. Hvert segment indeholder 16-17 kommuner, hvilket sikrer, at flest mulige forskellige kommuner kan indgå i VAKKS-undersøgelser. De seks udvalgte kommuner repræsenterer det enkelte segment. Da der kun udvælges én kommune fra hvert segment, er det i en VAKKS-undersøgelse ikke muligt at sige noget om administrative konsekvenser for den enkelte gruppe. Anvendes andre segmenteringskriterier opdeles kommunerne ligeledes i seks segmenter, idet omfang det giver mening i den konkrete undersøgelse. Udover segmenteringskriterierne vil kommunerne også ofte være udvalgt med en vis geografisk spredning.

Normalt effektive kommuner

For at sikre en meningsfuld opskrivning til landsestimat bør en VAKKS-undersøgelse kun inkludere "normalt effektive" kommuner. At være normalt effektiv indebærer flere ting. For det *første* skal kommunen være normal i forhold til, hvordan den generelt håndterer sine administrative opgaver, dvs. kommunens arbejdsgange mv. skal altså hverken være særligt effektive eller det modsatte. For det *andet* skal kommunen hverken være "frontløber" eller "fodslæber" på det område, lovgivningen vedrører. Det handler så om kommunens "baseline" på området, dvs. kommunens udgangspunkt for at implementere lovgivningen. Kommunen må således ikke være væsentligt meget "foran" eller "bagud" i forhold til de øvrige kommuners praksis på området. Det sidste er relevant for, at KREVI med rimelighed kan vurdere tidsforbruget til lovgivningens *nye* aktiviteter.

Der findes ikke en fast skabelon for, hvilke karakteristika der kendetegner en normalt effektiv kommune. "Normalt effektiv" er således i praksis et udtryk for den forventede gennemsnitlige kommunale praksis i det hele taget eller inden for det enkelte kommunesegment. Derfor foretages i hver enkelt VAKKS-undersøgelse en konkret vurdering af, om nogle kommuner skal undgås som datagrundlag, fordi de ikke vurderes at være normalt effektive på området. Det sker i samarbejde med den lovansvarlige og den kommunale vidensperson som et led i forundersøgelsen. Sammen med den lovansvarlige og den kommunale vidensperson afdækkes også de nye aktiviteter sammenhæng med beslægtet, gældende lovgivning. I den sammenhæng drøftes det, hvilke nye aktiviteter der følger af lovgivningen, og hvilke aktiviteter der falder bort.

Validering af estimater

Inden kommunernes vurderinger af regelændringens administrative konsekvenser opskrives til et landsestimat, sammenlignes og valideres resultaterne. Opskrivningen baseres på en kritisk vurdering af data, der bl.a. tager stilling til, om estimaterne er velargumenterede og dækker aktiviteter, der udspringer af lovgivningens obligatoriske krav (s.12 i KREVI's VAKKS-manual).

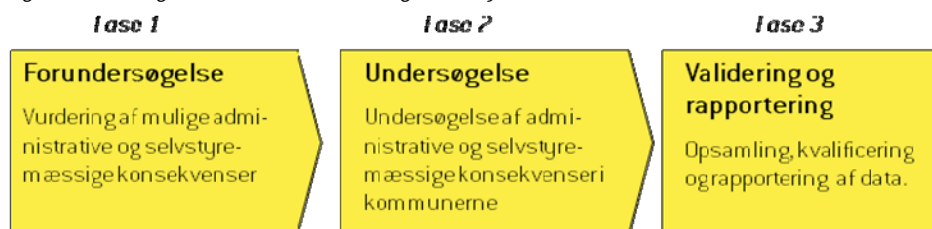
Den kritiske vurdering og validering af data foregår i to trin. For det første bliver der under interviewet stillet uddybende spørgsmål til begrundelserne for de oplyste tal. Særligt er der stor opmærksomhed på at få respondenterne til at beskrive, hvorfor de nye bestemmelser medfører aktiviteter, der ikke var inkluderet i gældende lovgivning, og herefter begrunde tidsestimatet. For det andet bliver tallene, efter interviewrunden, gennemgået, valideret og diskuteret med kommunerne, og der bliver spurgt specifikt ind til tidsestimaterne i de tilfælde, hvor svarene afviger væsentligt fra de øvrige kommuners svar.

I særlige tilfælde kan der efter valideringsfasen være så stor variation i estimaterne, at der er anledning til yderligere overvejelser. Det kan være tilfælde, hvor en kommune ikke kan begrunde tidsestimatet, der ligger uden for normalen for de andre deltagerkommuner. Eller det kan være tilfælde, hvor der er grund til at tro, at velbegrundede men unormale tilstande alene gælder i den ene deltagerkommune og ikke giver et retvisende billede af aktivitetsniveauet for en normal kommune i det pågældende segment. Hvis variationen kun drejer sig om en enkelt aktivitet, kan der blive tale om at udføre en følsomhedsanalyse i form af supplerende estimatberegninger, eller der kan være behov for at foretage en vægtning af afvigende estimater. Sidstnævnte vil være tilfældet, hvis det vurderes, at en kommunes estimater kun er dækkende for en mindre del af kommunerne.

3.3 Faserne i en VAKKS-undersøgelse

Fremgangsmåden i VAKKS-undersøgelser følger tre faser: forundersøgelse, undersøgelse, samt validering og rapportering. Figur 1 giver et overblik over undersøgelsesprocessen.

Figur 1. Oversigt over VAKKS-undersøgelsens faser

Nedenfor følger en gennemgang af de tre faser i undersøgelsesprocessen.

Fase 1 - forundersøgelse

Forundersøgelserfasen har til formål at identificere de elementer i lovforslaget, der forventes at få administrative og selvstyremæssige konsekvenser for kommunerne, samt at få et indledningsvist overblik over, hvor administrativt belastende/besparende lovforslaget forventes at blive for kommunerne. Fasen skal også klargøre en række af de metodiske forhold og afgrænsninger, som er forudsætninger for VAKKS-undersøgelser.

KREVI gennemlæser indledningsvist lovforslaget med de tilhørende bemærkninger og sammenholder dette med relevante, gældende love og bekendtgørelser. Det lovansvarlige ministerium har på forhånd udarbejdet en liste over relevant beslægtet lovgivning. På denne baggrund udarbejder KREVI en oversigt over mulige administrative og selvstyremæssige konsekvenser ved de dele af loven, som kommunerne er forpligtet til at gennemføre.

Konsekvensoversigten danner udgangspunkt for et interview med den lovansvarlige i det ansvarlige ministerium. Hensigten med interviewet er dels at få en vurdering af oversigten, dels at drøfte forventningerne til kommunernes ressourceforbrug. Endelig skal sammenhængen med beslægtet lovgivning også beskrives. Interviewet med det lovansvarlige ministerium er med til at kvalificere og præcisere konsekvensoversigten og giver et indblik i de tanker og hensigter, ministeriet har med lovforslaget.

I forundersøgelserfasen interviewer KREVI også kommunale videnspersoner. Det er KL's kontaktperson, der udpeger den kommunale vidensperson. Interviewet tager udgangspunkt i samme oversigt over administrative og selvstyremæssige konsekvenser, som anvendt i interviewet med det lovansvarlige ministerium. Hensigten med interviewet er også at få en vurdering af oversigten, samt en foreløbig vurdering af omfanget af administrative og selvstyremæssige konsekvenser i kommunerne. Interviewet med den kommunale vidensperson medvirker til at kvalificere og præcisere oversigten over mulige konsekvenser ved lovforslaget.

Endvidere skal der i denne fase i samarbejde med det lovansvarlige ministerium og KL afklares, hvordan undersøgelsen konkret skal tilrettelægges. Det gælder følgende områder:

- *Segmenteringskriterier.* Afklaring af hvilke forhold, der kan siges at være mest "omkostningsdrivende" i forhold til administrative konsekvenser, herunder identifikation af data til brug for segmentering (ofte befolkningstal).
- *Udvælgelse af kommuner.* Sikring af, at de valgte kommuner med rimelighed kan forventes at være normalt effektive.

Ovennævnte drøftes telefonisk med den lovansvarlige og den kommunale vidensperson før interviewene for at sikre tilstrækkelig tid til at lave interviewaftaler i kommunerne.

Resultatet af fase 1 er altså en revideret og tilpasset konsekvensoversigt, som viser selvstyremæssige konsekvenser og de konkrete aktiviteter, som kommunerne forventes at sætte i gang for at implementere og efterleve lovforslaget. På baggrund af konsekvensoversigten udarbejder KREVI en interviewguide til de efterfølgende kommuneinterviews.

Fase 2 - undersøgelse

I undersøgelsesfasen foretages en konkret undersøgelse af seks kommuners forventninger til, hvor mange administrative ressourcer, der vil kræves eller frigøres ved at implementere den nye lovgivning, samt deres vurdering af de selvstyremæssige konsekvenser.

Forud for interviewene sendes interviewguide, konsekvensoversigt, lovforslag og en kort beskrivelse af lovforslaget (lovforklaring) til de deltagende kommuner. Vurderingen af de administrative omkostninger i forbindelse med omstilling og drift skal holdes op imod de omkostninger, der er forbundet med eksisterende regler. Interviewpersonerne bliver derfor

løbende bedt om at forholde sig til nettobetragtninger af de nye aktiviteter i forhold til det aktivitetsniveau, der er forudsat i den gældende lovgivning. Desuden indhentes kommunernes vurdering af konsekvenserne for det kommunale selvstyre ved det nye lovforslag.

I forbindelse med gennemgangen af lovforslagets enkelte dele lægges der vægt på at drøfte forslag til regelforenklinger og initiativer, der kan reducere de administrative byrder eller selvstyremæssige begrænsninger ved lovforslaget.

Fase 3 – validering og rapportering

Formålet med VAKKS-undersøgelsens tredje fase er at validere kommunernes estimater over administrative konsekvenser og systematisk følge op på forslag til regelforenklinger. Derfor bliver alle de interviewede kommuner kontaktet efter interviewene.

Formålet med den efterfølgende dialog med kommunerne er tredelt. For det *første* er der typisk forhold, der ikke kan endeligt afklares under interviewet, som der skal følges op på. For det *andet*, bliver den enkelte kommunes skønnede tidsforbrug sammenholdt med andre kommuners, og kommunerne får mulighed for at genoverveje og kvalificere de skøn, de har foretaget i interviewet. KREVI er her særligt opmærksom på at drøfte og spørge ind til de tidsestimater, der afviger væsentligt fra det generelle niveau. For det *tredje* bliver alle kommuner præsenteret for alle regelforenklingsforslag og får mulighed for at kommentere dem og erklære sig enig eller uenig i dem samt at komme med bud på, hvor store lettelser regelforenklingsforslagene vil medføre. Typisk er KREVI i valideringsfasen i kontakt med de enkelte kommuner adskillige gange via mail og telefon.

VAKKS-undersøgelsen afsluttes med en rapport, der sendes til kommentering hos KL, Finansministeriet og det lovansvarlige ministerium.

4 LOVFORSLAGETS INDHOLD

Lovforslaget om frit valg af hjælpemidler og boligindretning gennemgås i det følgende med fokus på forslagens betydning for kommunerne.

4.1 Lovens baggrund

Den del af lovforslaget, der vedrører frit valg af hjælpemidler og boligindretning udmønter dele af regeringsgrundlaget og dele af kvalitetsreformen. Forslaget giver adgang til frit valg af hjælpemidler og frit valg af boligindretning.

Regeringen ønsker med denne del af lovforslaget at forbedre vilkårene for borgere med nedsat funktionsevne gennem øgede og bedre valgmuligheder for den enkelte. Forslaget ændrer ikke ved kommunalbestyrelsens ansvar for at træde til med handicapkompenserende hjælp til borgere med funktionsnedsættelser.

Lovforslaget bygger på det grundlæggende menneskesyn, at der skal udvises respekt for borgernes forskellighed og den enkeltes ret til selv at vælge. Retten til at have indflydelse på eget liv skal gælde for alle, også når tilstedeværelsen af en funktionsnedsættelse gør, at man får brug for hjælp fra det offentlige.

Forslaget skal ses som en udmøntning af regeringens generelle politik om, at den enkelte borger skal have indflydelse på egen livssituation og sikres retten til selv at vælge. Forslaget skal således gøre op med den umyndiggørelse af borgerne, der ligger i de nugældende regler, hvorefter kommunalbestyrelsen bestemmer, hvilket hjælpemiddel borgeren skal have, og hvilken håndværker der skal udføre en handicapkompenserende boligindretning i borgerens hjem, og hvilke materialer boligindretningen skal udføres i.

Forslaget tager udgangspunkt i den fritvalgsordning, som i dag er gældende vedrørende særlig personlige hjælpemidler. Efter denne ordning, som blev indført ved lov nr. 497 af 12. juni 1996 om ændring af lov om social bistand (støtte til særlig personlige hjælpemidler), kan borgeren frit vælge leverandør af særligt personlige hjælpemidler, og borgeren kan mod betaling af en eventuel merpris købe et dyrere hjælpemiddel end det, som kommunalbestyrelsen har bevilget.

Forslaget imødekommer et ønske hos de handicappolitiske interesseorganisationer, som de senere år har argumenteret for, at det er umyndiggørende for borgerne, at de ikke har mulighed for selv at vælge alle typer af hjælpemidler, og at de ikke kan benytte andre håndværkere til at foretage boligindretninger end dem, som kommunalbestyrelsen har valgt.

Med forslaget tilgodeses disse ønsker, og der gives endvidere mulighed for, at borgeren kan vælge andre materialer til boligindretning end dem, som kommunalbestyrelsen har bevilget støtte til.

4.2 Præsentation af lovforslaget

I Lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 941 af 1. oktober 2009, som ændret senest ved lov nr. 390 af 25. maj 2009, foretages følgende ændringer:

1. § 112, stk. 3, affattes således:

”Stk. 3. Ansøgeren kan vælge leverandør af hjælpemidler. Hvis kommunalbestyrelsen har indgået en leverandøraftale, og ansøgeren ønsker at benytte en anden leverandør end den, som kommunalbestyrelsen har indgået leverandøraftale med, indkøber ansøgeren selv hjælpemidlet og får udgifterne hertil refunderet, dog højst med et beløb svarende til den pris, kommunen kunne have erhvervet hjælpemidlet til hos sin leverandør. Har kommunalbestyrelsen ikke indgået leverandøraftale, kan ansøgeren vælge leverandør, og støtten ydes efter regning til det bevilgede hjælpemiddel.”

2. I § 112 indsættes efter stk. 3, som nyt stykke:

”Stk. 4. Adgangen efter stk. 3, til at vælge leverandør omfatter ikke hjælpemidler, der er til fælles brug for personer i et botilbud efter servicelovens kap. 20, eller i en daginstitution, en klub eller en døgninstitution efter servicelovens kap. 7, 8 og 11, eller som i øvrigt er basisinventar i det pågældende botilbud eller den pågældende daginstitution, klub eller døgninstitution.”

Stk. 4-6 bliver herefter stk. 5-7.

3. I § 116 indsættes efter stk. 1, som nye stykker:

”Stk. 2. En person, der er tilkendt hjælp efter stk. 1, kan, hvis den pågældende ønsker at benytte en anden håndværker end den, som kommunalbestyrelsen har valgt, vælge selv at lade boligindretningen udføre og få udgifterne hertil refunderet, dog højst med et beløb svarende til den pris, kommunen kunne have fået udført boligindretningen for hos den af kommunen valgte håndværker. På samme måde kan ansøgeren vælge andre materialer end dem, som kommunalbestyrelsen har anvist.

Stk. 3. Indenrigs- og socialministeren fastsætter nærmere regler om adgangen efter stk. 2, til frit at vælge håndværker og materialer i forbindelse med tilkendelse af hjælp til boligindretning.”

Stk. 2-4 bliver herefter stk. 4-6.

4. I § 116, stk. 5, ændres »stk. 2« til: »stk. 4«.

5. I § 116, stk. 6, ændres »stk. 1 og 2« til: »stk. 1, 2 og 4«.

4.3 Hvilke dele af loven er med i VAKKS-undersøgelsen?

§ 112, stk. 3 og § 116, stk. 2.

5 KONKRET UNDERSØGELSESDSIGN

5.1 Udvælgelse af kommuner

I vores konkrete undersøgelse har vi valgt befolkningsstørrelse som segmenteringskriterium. Vi antager, at befolkningsstørrelsen har indflydelse på antallet af § 112 og § 116 på sager og bevillinger. I rapportens bilag 1 er alle kommuner sorteret efter befolkningsstørrelse. Konkret valgte vi følgende kommuner:

Tabel 1. De undersøgte kommuner i hvert segment

	1. segment	2. segment	3. segment	4. segment	5. segment	6. segment
Kommune	Viborg	Aabenraa	Hedensted	Vejen	Rebild	Langeland
Antal indbyggere	92.823	60.392	45.954	42.807	28.900	13.563

Hverken KL eller Indenrigs- og socialministeriet kendte til, at de seks valgte kommuner normalt enten over- eller underimplementerer gældende lovgivning på området.

5.2 Afvikling af kommuneinterviews

KREVI's indgang til kommunerne var direktøren for socialforvaltningen. Derfra blev vi i de fleste tilfælde sendt videre til lederen af visitations- og hjælpemiddelområdet. Typisk deltog denne leder sammen med en eller to medarbejdere i interviewene. Ved interviewene deltog fra KREVI en eller to konsulenter, mens der fra kommunerne normalt deltog en leder fra området og i næsten alle tilfælde to medarbejdere derudover. Alle interview forløb fint, men kommunerne synes generelt, det var svært at estimere timer.

5.3 Særlige problemstillinger ved denne undersøgelse

En af kommunerne havde væsentlig højere estimater for driftskonsekvenser end de øvrige, også når vi tager højde for befolkningsstørrelse. Derfor har vi lavet en konsekvensberegning og lavet en ekstra tabel (tabel 4), hvor kun de øvrige fem kommuner indgår som beregningsgrundlag for landstallet.

I tabel 2 specificerer vi, hvad VAKKS-undersøgelsen undersøger og ikke undersøger.

Tabel 2. VAKKS-undersøgelsens undersøgelsesfelt

VAKKS-undersøgelsen af lovforslaget om frit valg af hjælpemidler og boligindretning		
	... undersøger:	... undersøger ikke:
Generelt	<ul style="list-style-type: none"> • De forventede administrative konsekvenser for kommunerne • Konsekvenser for det kommunale selvstyre • Forslag til regelforenklinger og initiativer, der kan lette de administrative konsekvenser for	<ul style="list-style-type: none"> • De samlede økonomiske konsekvenser for kommunerne • Eventuelle langsigtede kvalitetsforbedringer • Mulige konsekvenser på tilstødende områder.

6 FORVENTEDE ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

De forventede administrative konsekvenser for kommunerne som følge af lovforslaget om frit valg af hjælpemidler og boligindretning kan som nævnt opdeles i omstillingsomkostninger og driftskonsekvenser. Omstillingskonsekvenserne dækker den administrative belastning forbundet med implementeringen af lovforslaget, og driftskonsekvenserne er de løbende administrative lettelser eller belastninger, der følger af den nye lov.

6.1 Administrative omstillingskonsekvenser

Denne del omhandler omstillingskonsekvenser for § 112, stk. 3. Frit valg af hjælpemidler og § 116, stk. 2. Frit valg af boligindretning.

KREVI vurderer, at der ikke er omstillingskonsekvenser for kommunerne pga. § 116, Stk. 2, da alle kommuner forklarer, at lovforslaget beskriver den nuværende praksis. Derfor omhandler det følgende udelukkende § 112, stk. 3.

Tabel 3. Omstillingskonsekvenser

Omstillingskonsekvenser § 112, stk. 3	Landstal	Gnst. pr kommune	Max. pr kommune	Min. pr kommune
1. Forstå regelændringen (Læse og forstå regelændringen)	7.000	71	222	0
2. Udvikle værktøjer og procedurer	11.500	117	480	0
3. IT-tilpasninger	1.000	10	37	0
4. Tilpasning af arbejdsgange og intern forankring	3.000	31	148	0
5. Information til interessenter/medarbejdere	21.000	214	1200	0
6. Andet	-	-	222	0
Omstillingskonsekvenser i alt	43.500	444	1509	32

Som det ses i tabel 3 forventer kommunerne ikke at skulle bruge så meget tid på at forstå regelændringen, hvilket også afspejler forventningerne. Spredningen forklares med kommunestørrelse, hvor antallet af timer følger størrelsen af kommunen målt i antal borgere. En kommune vurderer ikke timer til at forstå regelændringen men bruger i stedet timer til udvikling af værktøjer, så det måske mere er en diskussion om, hvad man ser som læsning af loven og udvikling pga. den.

Udvikling af værktøjer og procedurer kræver lidt mere tid, nemlig i alt 11.500 timer, hvor flere kommuner påpeger, at der skal tænkes nyt i forhold til muligheden for frit valg, da mange kommuner i dag bevilger hjælpemidler på baggrund af udsagn fra hjemmehjælpere eller plejepersonale. Det nye består i, at man skal have indtænkt en arbejdsgang, hvor der skal laves klare bevillingsskrivelser til borgerne, hvor borgeren med den i hånden kan købe det rigtige hjælpemiddel hos en leverandør. Spredningen i pkt. 2 dækker igen over kommunestørrelse. Nogle kommuner benytter ikke mange timer her, men har en procedure, hvor man i stedet bruger tid på information til medarbejdere (punkt 5 i tabel 3).

IT-tilpasninger, tilpasning af arbejdsgange og intern forankring forventer kommunerne ikke, at der er meget arbejde i. Til gengæld går næsten halvdelen af omstillingskonsekvenserne til information til interessenter og medarbejdere. Timerne indeholder information til diverse

brugergrupper, som handicapråd og ældreråd, men også information til hjælpere og plejepersonale, da det ifølge kommunerne ofte er disse grupper, der oplever, at borgeren har et behov og informerer vedkommende om mulighederne. Derfor skal personalet også kunne informere om brugen af frit valg. Kommunerne påpeger, hvilket også er KREVI's vurdering, at det vil være tidsbesparende at have en standardskrivelse om frit valgordningen til at informere både personale og borgere om ordningen. En sådan informationsskrivelse kan evt. udarbejdes centralt. Spredningen dækker over forskelle i organisering. Nogle kommuner bruger således relativt meget tid på information til medarbejdere, men har derefter lave estimater på driftsdelen (afsnit 6.2) og forventer således ikke at bruge meget tid pr sag. Andre kommuner har organiseret sig, så det ikke kræver information til mange medarbejdere i starten, men til gengæld bruger man så lidt mere tid pr sag i driften af fritvalgsordningen. I alt forventes det, at kommunerne vil skulle bruge 43.500 timer på omstilling i forbindelse med lovforslaget.

Gennemsnittet for kommunerne er 444 timer til omstillingskonsekvenser med en variation fra ca. 30 til ca. 1500 timer. Ikke overraskende er det de små kommuner, der estimerer færrest timer, mens de store kommuner forventer at forbruge flere. Begrundelsen for dette er, at de store kommuner har behov for at informere langt flere medarbejdere om muligheden for frit valg. Desuden har kommunen med det højeste estimat på omstillingskonsekvenser et meget lavt estimat for driftskonsekvenser, da kommunen forventer, at den grundige information til medarbejdere betyder, at der ikke skal bruges så mange timer i driftssituationen.

6.2 Administrative driftskonsekvenser

Denne del omhandler driftskonsekvenser for § 112, stk. 3. Frit valg af hjælpemidler og § 116, stk. 2. Frit valg af boligindretning.

KREVI vurderer, at der ikke er driftskonsekvenser for kommunerne pga. § 116, Stk. 2, da alle kommuner forklarer, at lovforslaget beskriver den nuværende praksis. Derfor omhandler det følgende udelukkende § 112, stk. 3. Man kan dog ikke overføre praksis fra informationen omkring boligindretning til området med hjælpemidler.

Fem af de seks kommuner forventer relativt beskedne driftskonsekvenser på baggrund af lovforslaget, men en af de udvalgte kommuner havde væsentlig større driftskonsekvenser end de resterende. Baggrunden for dette er, at kommunen forventer at skulle lave en del merarbejde, da man også ønsker at hjælpe borgeren med valg, tilretning og justering af hjælpemidler købt efter fritvalgsordningen. Dette tilsiger loven ikke, og derfor har vi lavet en konsekvensberegning, hvor gennemsnittet er lavet på baggrund af de øvrige fem kommuner (se tabel 4). Desuden forventer denne kommune også en del merarbejde med at reparere hjælpemidler købt efter fritvalgsordningen. Samlet for alle seks kommuner giver det et landstal for driftskonsekvenser på 73.500 timer.

I tabel 4 herunder er kommunen med meget høje estimater udeladt i beregningen, og det giver i stedet samlede driftskonsekvenser på i alt 18.100 timer. Kommunerne vurderer, at langt det meste tid vil gå med at lave bevillingsskrivelser, da det er på baggrund af disse, at borgeren og leverandøren kan finde det rette hjælpemiddel til borgeren. Dette er indeholdt i kategorien "Vurdering af hjælpemidlets faglige specifikationer og egnethed".

Kategorien "Andet" indeholder estimater for merforbrug i forbindelse med reparation af hjælpemidler købt efter fritvalgsordningen, da kommunerne forventer at skulle bruge mere tid på reparationer som følge af borgernes frie valg. Både fordi borgerne kan købe produkter

af dårlig kvalitet og fordi det vil kræve mere tid til reparation at have mange forskellige typer hjælpemidler.

Gennemsnittet for de kommunale driftskonsekvenser er 185 timer pr. år med en variation fra ca. 50 til 400 timer. Dog estimerede en enkelt kommune, som tidligere omtalt, væsentligt højere, nemlig mere end 3.500 timer til driftskonsekvenser, og derfor er denne kommune ikke med i gennemsnittet eller landstallet i tabel 4. Af de fem kommuner, der indgår i gennemsnittet for driftskonsekvenserne, har de mindste kommuner generelt også lavere estimater end de store.

Kommunerne ser vurderingen af hjælpemidlets faglige specifikationer og egnethed og den efterfølgende bevillingsskrivelse som det sted, hvor de skal bruge flest timer. I alt 11.500 timer. Arbejdet består i inden borgeren kan købe et hjælpemiddel at vurdere behovet og beskrive det så klart, at borgeren, med bevillingsskrivelsen i hånden, kan købe et passende hjælpemiddel hos en forhandler.

Pr sag estimerer kommuner denne opgave fra 0 til 1 time, hvor forskellen afhænger af organiseringen af området. Således har de kommuner, der estimerer at bruge mange timer på information til medarbejdere under omstillingskonsekvenser også lave estimater på denne driftsdel og omvendt (jf. afsnit 6.1). Variationen er pr kommune fra 0 til 273 timer med et gennemsnit på 117 timer.

Tabel 4. Driftskonsekvenser, fem kommuner, én undtaget

Driftskonsekvenser § 112, stk. 3 (Alle seks kommuner med i gennemsnittet)	Landstal	Gnst. pr kommune	Max. pr kommune	Min. pr kommune
1. Løbende udførelse af procedurer, ansøgninger	-			
(Vurdering af hjælpemidlets faglige specifikationer og egnethed	11.500	117	273	0
Refusion ved borgerens brug af frit valg	1.800	18	74	0
Rådgivning til borgeren (Standardtekst fra ministeriet)	900	9	37	0
Begrundet afslag af tilskud)	900	9	45	0
2. Uddannelse	-			
3. Information	-			
4. Udarbejde politikker	-			
5. Indberette	-			
6. Interne og eksterne møder	-			
7. Evaluering	-			
8. Andet?	3.000	31	156	0
Driftskonsekvenser i alt	18.100	185	400	45

7 FORVENTEDE SELVSTYREMÆSSIGE KONSEKVENSER

KREVI vurderer, at der ikke er selvstyremæssige konsekvenser for kommunerne af lovforslaget.

8 FORSLAG TIL REGELFORENKLING

Herunder findes kommunernes forslag regelforenkling. Da ”forslagene” har karakter af usikkerhedspunkter og ønsket præcisering af lovgivningen, har vi ikke bedt kommunerne estimere mulige tidsmæssige gevinster eller omkostninger.

Kommunerne peger på følgende forslag til at lette administrationen i deres hverdag:

- For §§ 112, stk. 3 og 116, stk. 2 finder kommunerne det vigtigt, at de får vejledningsmateriale fra ministeriet, som de kan anvende, når de skal vejlede borgerne om det frie valg. Dette betyder, at kommunen ikke selv skal udarbejde tekstmateriale til at informere og vejlede borgerne, og dermed kan kommunernes udgifter til omstilling mindskes.
- Kommunerne savner i lovforslaget § 112, stk. 3 en præcisering af, hvad der er kommunens ansvar, og hvad der er borgerens ansvar, når en borger benytter sig af det frie valg. Her tænkes på vejledning i hjælpemidlet, tilpasning, evt. reparation og reklamation. Skal kommunerne godkende hjælpemidlet i forbindelse med borgers frie valg? Er det kommunen eller sælgeren af hjælpemidlet, der skal vejlede borgeren og justere og tilpasse hjælpemidlet? Er det kommunen eller sælger af hjælpemidlet, der skal stå for fragten af dette ud til borgeren? Hvis borgeren fx køber et forkert eller for dårligt hjælpemiddel – hvilket ansvar har hhv. borger og kommune i den forbindelse? Hvem har ansvaret for at reparere hjælpemidlet ved garantiperiodens udløb? Kommunerne vurderer, at en præcisering vil kunne forebygge misforståelser mellem sagsbehandler og borger og dermed forebygge administrativt merarbejde.
- Kommunerne nævner, at man i forbindelse med § 112, stk. 3 bør overveje at stille krav om standarder: HMI-mærkning og CE-godkendte produkter, for at undgå produkter af for dårlig kvalitet. Dette kan være med til at forebygge en ny sagsbehandling i forhold til bevilling af hjælpemiddel.
- Kommunerne ønsker i forbindelse med § 112, stk. 3 en præcisering af, hvilke botilbud der er fritaget for fritvalgsordningen. Det vil gøre det tydeligere for kommunerne, hvornår man kan og ikke kan benytte sig af det frie valg, da frit valg ordningen ikke gælder hjælpemidler på botilbud.
- Kommunerne ønsker i forbindelse med § 112, stk. 3 en præcisering af, hvilke hjælpemidler der er omfattet af serviceloven og arbejdsmiljøloven. Det vil gøre det tydeligere for kommunerne, hvornår man kan og ikke kan benytte sig af det frie valg, da frit valg ikke gælder for hjælpemidler omfattet af arbejdsmiljølovgivningen.
- Kommunerne finder det vigtigt, at det i lovforslaget tydeliggøres, om det frie valg kun omfatter nye hjælpemidler, eller om det også kan omfatte brugte hjælpemidler. Hvis lovforslaget kun omfatter nye hjælpemidler, ser kommunerne en betydelig økonomisk merudgift til nye hjælpemidler.
- Kommunerne peger på det ønskelige i et IT-system, der kan kategorisere de forskellige typer af hjælpemidler og udregne differencen mellem det af borgeren valgte hjælpemiddel, og det beløb der er bevilget af kommunen. Dette vil styrke kommunernes overblik over hjælpemiddelområdet, og det vil betyde, at kommunerne hurtigere kan udregne prisdifferencen.

- Kommunerne ønsker, at det i vejledningen til § 112, stk. præciseres, hvordan retten til kørselsgodtgørelse skal håndteres, når borgeren skal ud til leverandør og vælge hjælpemiddel. Det vil gøre det tydeligere for kommunerne, hvordan de skal håndtere kørselsgodtgørelse i forbindelse med det frie valg af hjælpemidler.
- For både § 112, stk. 3 og § 116, stk. 2 ønsker kommunerne klarhed over om, evt. hvordan kommunerne kan forblive momsfrataget, hvis borgeren benytter frit valg. I dag er kommunernes indkøb af hjælpemidler momsfrataget.

9 REFERENCER

Forslag til Lov om ændring af lov om social service (Frit valg af hjælpemidler og boligindretning).

VAKKS-manual 2009 – Manual vurdering af administrative og selvstyremæssige konsekvenser for kommunerne ved ny statslig regulering, KREVI, August 2009.

10 BILAGSOVERSIGT

10.1 Bilag 1 – Segmenteringsoversigt

Kommunenr	Kommune	Folketal (jan 2009)	Areal (jan 2009)	Gruppering
791	Viborg	92823	1418,61	1
615	Horsens	81565	515,22	1
630	Vejle	105884	1066,17	1
561	Esbjerg	114595	752,67	1
730	Randers	94221	746,35	1
461	Odense	187929	304,34	1
740	Silkeborg	88016	864,89	1
621	Kolding	88519	611,57	1
657	Herning	85217	1323,5	1
851	Aalborg	196292	1143,99	1
751	Århus	302618	468,87	1
330	Slagelse	77457	567,34	1
265	Roskilde	81285	211,88	1
370	Næstved	80954	683,88	1
101	København	518574	88,25	1
147	Frederiksberg	95029	8,77	1
157	Gentofte	69794	25,54	2
230	Rudersdal	53915	73,34	2
580	Aabenraa	60392	941,55	2
376	Guldborgsund	63211	903,42	2
479	Svendborg	59185	416,63	2
510	Haderslev	56508	812,64	2
259	Køge	56848	255,47	2
159	Gladsaxe	63233	25	2
217	Helsingør	61053	121,61	2
540	Sønderborg	76793	496,57	2
316	Holbæk	69528	578,74	2
813	Frederikshavn	62525	648,62	2
860	Hjørring	67102	929,58	2
661	Holstebro	57267	800,19	2
746	Skanderborg	56636	462,45	2
760	Ringkøbing-Skjern	58803	1488,82	2
360	Lolland	47757	891,92	3
219	Hillerød	47081	214,39	3
607	Fredericia	49690	134,46	3
430	Faaborg-Midtfyn	52108	637,42	3
167	Hvidovre	49366	21,91	3
779	Skive	48300	690,7	3
390	Vordingborg	46551	621,15	3
169	Høje-Taastrup	47400	78,41	3
151	Ballerup	47398	34,09	3
326	Kalundborg	49741	603,73	3
787	Thisted	45596	1101,65	3
253	Greve	47951	60,18	3
573	Varde	50475	1245,66	3
173	Lyngby-Taarbæk	51532	38,88	3

250	Frederikssund	44246	248,63	3
710	Favrskov	46248	540,86	3
766	Hedensted	45954	551,54	3
849	Jammerbugt	38990	872,92	4
820	Vesthimmerlands	38495	776,22	4
185	Tårnby	40214	64,95	4
846	Mariagerfjord	42762	722,93	4
190	Furesø	37864	56,68	4
756	Ikast-Brande	40176	736,41	4
550	Tønder	40216	1252,39	4
706	Syddjurs	41314	696,34	4
400	Bornholm	42563	588,15	4
270	Gribskov	40627	280	4
410	Middelfart	37625	299,93	4
210	Fredensborg	39254	112,08	4
420	Assens	42128	512,2	4
575	Vejen	42807	814,36	4
707	Norddjurs	38390	721,19	4
175	Rødovre	36228	12,12	4
240	Egedal	41031	125,79	4
165	Albertslund	27706	23,04	5
260	Halsnæs	31013	121,19	5
153	Brøndby	33762	20,65	5
201	Allerød	23821	67,44	5
163	Herlev	26635	12,04	5
223	Hørsholm	24310	31,38	5
480	Nordfyns	29651	451,57	5
840	Rebild	28900	622,75	5
810	Brønderslev	35762	633,18	5
450	Nyborg	31714	276,24	5
530	Billund	26235	536,51	5
340	Sorø	29458	309,93	5
329	Ringsted	32442	295,48	5
320	Faxe	35441	404,54	5
306	Odsherred	33159	355,3	5
350	Lejre	26778	240,07	5
492	Ærø	6698	90,45	6
773	Morsø	22098	367,67	6
825	Læsø	1993	113,81	6
183	Ishøj	20756	25,94	6
671	Struer	22642	250,84	6
741	Samsø	4003	114,26	6
155	Dragør	13411	18,14	6
482	Langeland	13563	291,21	6
665	Lemvig	21946	508,17	6
269	Solrød	20743	39,99	6
563	Fanø	3207	55,78	6
187	Vallensbæk	13365	9,15	6
161	Glostrup	21008	13,31	6
440	Kerteminde	23745	205,85	6
336	Stevns	21948	250,19	6
727	Odder	21593	225,13	6

10.2 Bilag 2 – Interviewguide og aktivitetsoversigt

VAKKS-undersøgelse af forslag til lov om ændring af lov om social service (Frit valg af hjælpemidler og boligindretning mv.)

Definitioner af de centrale begreber:

Omstilling - standardaktiviteter

- Forstå regelændringen (Læse og fortolke bekendtgørelsen; Informationssøgning; Indhente rådgivning fra andre kommuner, ministerier, KL eller rådgivere)
- Udvikle værktøjer og procedurer (Interne procedurebeskrivelser; Standardskrivelser)
- IT-tilpasninger (Indkøb/opgradering af hardware/software; Udvikling/tilpasning af software)
- Tilpasning af arbejdsgange og intern forankring (Nedsætte arbejdsgrupper/ansvarlig; Informere internt; Intern uddannelse; Kursusdage; Ansætte/afskedige personale)
- Information til interessenter (Annoncer og udforme informationsmateriale; Informationsbreve; vejlede modtagere af ydelse (besvare opkald og mails))

Drift – standardaktiviteter

- Løbende udførelse af procedurer, ansøgninger,
- Uddannelse (Kurser, interne møder og vidensdeling)
- Information (annoncere, hjemmeside)
- Udarbejde politikker (nedsætte arbejdsgrupper/ansvarlig, udarbejde politikker, politisk sagsbehandling)
- Indberette (Dataindsamle, vurdering, beregning, kontrol/korrektion, indsende og fejlrette)
- Interne og eksterne møder
- Evaluering (Evaluere/tilpasse værktøjer og procedurer)

Selvstyremæssige konsekvenser

Bindinger, der vedrører fx politisk organisering, administrativ organisering, tilrettelæggelse af beslutningsprocesser, krav til specifikke kompetencer, budgetsystemernes indretning, normering af servicestandarder og arbejdsprocesser.

Konsekvensoversigt

§	Lovtekst: Overordnede og materielle krav	Bemærkninger til loven: Specifikke og processuelle krav	Forventede konsekvenser for kommunerne
§ 112			
	<p>Stk. 3. Ansøgeren kan vælge leverandør af hjælpemidler. Hvis kommunalbestyrelsen har indgået en leverandøraftale, og ansøgeren ønsker at benytte en anden leverandør end den, som kommunalbestyrelsen har indgået leverandøraftale med, indkøber ansøgeren selv hjælpemidlet og får udgifter hertil refunderet, dog højst med et beløb svarende til den pris, kommunen kunne have erhvervet hjælpemidlet til hos sin leverandør. Har kommunalbestyrelsen ikke indgået leverandøraftale, kan ansøgeren vælge leverandør, og støtten ydes efter regning til det bevilgede hjælpemiddel.</p>	<p>Lovforslaget følger de principper, der i dag er gældende for det frie leverandørvalg af særligt personlige hjælpemidler. Med forslaget ændres der derfor ikke på kommunalbestyrelsens forsyningsforpligtelse, ligesom det fortsat vil være kommunen, der ejer hjælpemidlet.</p> <p>Uanset borgerens frie valg af leverandør kan det offentlige tilskud til hjælpemidlet ikke udløses, hvis borgeren vælger et hjælpemiddel, der ikke opfylder de faglige specifikationer og krav til egnethed, som kommunalbestyrelsen har opstillet. <i>Giver kommunalbestyrelsen afslag på en borgers ønsker til et hjælpemiddel skal dette kunne begrundes sagligt.</i></p> <p>Hjælpemidlet tilhører som udgangspunkt kommunen og skal derfor afleveres til kommunen, når borgeren ikke længere har brug for det. <i>I tilfælde, hvor borgerens merkøb har medført, at hjælpemidlet har fået en generelt forøget anvendelighed også for andre borgere, refunderer kommunen borgerens egenbetaling ved tilbagelevering.</i></p> <p>Muligheden for hel eller delvis refusion af egenbetalingen <i>bortfalder efter 4 år</i> regnet fra købstidspunktet. Egenbetaling på <i>op til 2500 kr. refunderes ikke.</i></p>	<p>Administrative konsekvenser</p> <p>- Omstilling Forvaltning:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Forstå regelændringen (<i>Læse og forstå regelændringen</i>) 2. Udvikle værktøjer og procedurer 3. IT-tilpasninger 4. Tilpasning af arbejdsgange og intern forankring 5. Information til interessenter 6. Andet? <p>- Drift Forvaltning:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Løbende udførelse af procedurer, ansøgninger (<i>Vurdering af hjælpemidlets faglige specifikationer og egnethed</i> <i>Refusion ved borgerens brug af frit valg</i> <i>Rådgivning til borgeren (Standardtekst fra ministeriet)</i> <i>Begrundet afslag af tilskud</i>) 2. Uddannelse 3. Information 4. Udarbejde politikker 5. Indberette 6. Interne og eksterne møder 7. Evaluering 8. Andet? <p>- Selvstyremæssige konsekvenser</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Evt. hvilke?

		Kommunalbestyrelsen skal yde rådgivning om det frie valg af hjælpemidler, herunder om konsekvenserne af at have benyttet retten til frit valg i forhold til tilbagelevering af hjælpemidlet efter endt brug.	
§ 116			
	<p>Stk. 2. En person, der er tilkendt hjælp efter stk. 1, kan, hvis den pågældende ønsker at benytte en anden håndværker end den, som kommunalbestyrelsen har valgt, vælge selv at lade boligindretningen udføre og få udgifterne hertil refunderet, dog højst med et beløb svarende til den pris, kommunen kunne have fået udført boligindretningen for hos den af kommunen valgte håndværker. På samme måde kan ansøgeren vælge andre materialer end dem, som kommunalbestyrelsen har anvist.</p>	<p>Borgerens ret til at vælge en anden håndværker end den, som kommunalbestyrelsen har valgt, er betinget af, at den valgte håndværker er faglært og momsregistreret.</p> <p>Tilsvarende må borgerens ret til at vælge andre materialer til boligindretning end dem, kommunalbestyrelsen har bestemt, gøres betinget af, at de valgte materialer kan sikre, at den bevilgede boligindretning tjener til at gøre boligen bedre egnet som opholdssted for den pågældende.</p> <p>Borgeren betaler selv differencen mellem den udgift, som kommunalbestyrelsen har bevilget til boligindretningen og det beløb, som de valgte materialer koster, og/eller det beløb, som den valgte håndværker skal have for arbejdets udførelse.</p> <p>Der kan i særlige tilfælde ydes hjælp til reparation og vedligeholdelse af en bevilget boligindretning, hvis udgiften efter en konkret vurdering må anses som en nødvendig merudgift som følge af funktionsnedsættelsen. I overens-</p>	<p>Administrative konsekvenser</p> <p>- Omstilling Forvaltning:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Forstå regelændringen (<i>Læse og forstå regelændringen</i>) 2. Udvikle værktøjer og procedurer 3. IT-tilpasninger 4. Tilpasning af arbejdsgange og intern forankring 5. Information til interessenter 6. Andet? <p>- Drift Forvaltning:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Løbende udførelse af procedurer, ansøgninger <i>Godkendelse af håndværker</i> <i>Vurdering af de af borgeren valgte materialer</i> <i>Rådgivning om det frie valg af boligindretning</i> 2. Uddannelse 3. Information <i>Vejledning vedrørende tilbagelevering og refundering</i> 4. Udarbejde politikker 5. Indberette 6. Interne og eksterne møder 7. Evaluering 8. Andet?

	<p>Stk. 3. Indenrigs- og socialministeren fastsætter nærmere regler om adgangen efter stk. 2, til frit at vælge håndværker og materialer i forbindelse med tilkendelse af hjælp til boligindretning.</p>	<p>stemmelse med gældende ret gives hjælpen da efter servicelovens § 41 om merudgiftsydelse til børn eller servicelovens § 100 om merudgiftsydelse til voksne.</p> <p>Kommunalbestyrelsen skal yde rådgivning om det frie valg af boligindretning.</p> <p>Hvis der samtidig med bevillingen af boligindretningen er indgået aftale om tilbagelevering efter endt brug, og borgeren har benyttet sig af retten til frit at vælge andre materialer, end den kommunalbestyrelsen har bevilget, har kommunalbestyrelsen ikke pligt til at refundere borgeren de ekstra udgifter til materialer, der er afholdt, i forbindelse med tilbageleveringen. Kommunalbestyrelsen må ved indgåelsen af aftalen om tilbagelevering vejlede borgeren herom, så borgeren ved aftalens indgåelse er bekendt med konsekvenserne.</p>	<p>- Selvstyremæssige konsekvenser</p> <p>1. Evt. hvilke?</p>
--	--	--	--